

Attityder till rovdjur och rovdjursförvaltning

RAPPORT 2014:1

Camilla Sandström¹, Göran Ericsson²,

Sabrina Dressel², Max Eriksson¹ & Emma Kvastegård²

¹ Statsvetenskapliga institutionen, Umeå universitet

² Institutionen för vilt, fisk och miljö, SLU

EN UNDERSÖKNING OM DJUR OCH NATUR

Denna serie rapporter utges av Institutionen för Vilt, Fisk och Miljö vid Sveriges lantbruksuniversitet, Umeå med början 2004. Serien publiceras endast elektroniskt på institutionens hemsida www.slu.se/viltfiskmiljo.

This series of Reports is published by the Department of Wildlife, Fish, and Environmental Studies, Swedish University of Agricultural Sciences, Umeå, starting in 2004. The reports are only published electronically at the department home page <http://www.slu.se/viltfiskmiljo>.

E-post till ansvarig författare
E-mail to responsible author

Goran.Ericsson@slu.se
Camilla.Sandstrom@umu.se

Nyckelord
Key words

rovdjur, rovdjursförvaltning, attityder

Ansvarig utgivare
Legally responsible

Hans Lundqvist

Adress
Address

Institutionen för Vilt, Fisk och Miljö
Sveriges lantbruksuniversitet
901 83 Umeå

Department of Wildlife, Fish, and Environmental
Studies
Swedish University of Agricultural Sciences
SE-901 83 Umeå
Sweden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Inledning	4
Genomförande.....	5
Attityder till rovdjur	6
Acceptans för rovdjur i Sverige.....	6
Attityder till varg över tid.....	7
Attityder till björn över tid.....	8
Närhet eller distans till varg och björn?.....	9
Acceptans för varg i närheten av bostaden	10
Acceptans för björn i närheten av bostaden	10
Rovdjurspolicy	12
Attityder till rovdjurens antal.....	12
Information om rovdjuren	13
Förvaltning av rovdjur	14
Vem ska bestämma över rovdjuren?	14
Begränsa rovdjur genom jakt?	15
Åtgärder för att hantera problem.....	16
Jakt på varg?	17
Referenser	18
Appendix.....	19

Sammanfattning

Syftet med undersökningen är att undersöka attityder till de fyra stora rovdjuren – björn, järv, lodjur och varg, samt attityder till rovdjurspolicy och förvaltning. Undersökningen genomfördes mars-juni 2014 och skickades till 1067 slumpmässigt utvalda personer i hela landet i åldern 16-65 år och till 150 slumpmässigt utvalda personer i 111 kommuner, totalt 16650 personer i åldern 16-65 år i åtta län; Västerbotten, Dalarna, Gävleborg, Jämtland, Norrbotten, Västernorrland, Stockholm och Värmland med en svarsfrekvens på i genomsnitt 42 % på länsnivå.

Bakom undersökningen står forskare vid institutionen för Statsvetenskap vid Umeå universitet och institutionen för Vilt, fisk och miljö vid Sveriges lantbruksuniversitet. Undersökningen är en del av forskningsprojektet – Hållbar landsbygdsutveckling – på vems villkor och är finansierad av Formas och FOMA Vilt.

- En majoritet av svenskarna accepterar att de fyra stora rovdjuren finns i Sverige. Acceptansen är högst för lodjur och lägst för varg. Samma mönster återfinns i de undersökta länen. Över tid har acceptansen för varg minskat i flera län (Dalarna, Norrbotten, Jämtland och Gävleborg) från 60 % eller mer till 50 % eller lägre.
- Lodjuret är det mest accepterade rovdjuret att ha i sin närhet medan varg är minst accepterat. Jämfört med 2004 har acceptansen för att ha varg i sin närhet minskat över tid i Västernorrland. Samma jämförelse över tid visar att det är fler som accepterar björn i sin närhet.
- Acceptansen för den nya rovdjurspolicyn är hög på riksnivå. Högst är acceptansen för målen för järv, följt av björn och lo. Lägst på riksnivå är acceptansen för målen för varg. Även i de undersökta länen är acceptansen för målen för lo, järv och björn höga medan det finns stora variationer vad gäller acceptansen för varg. Högst är acceptansen för vargmålen i Stockholm med 52 % och lägst i Dalarna med 35 %.
- TV anges som den viktigaste källan till information om rovdjur, följt av familj eller vänner och lokaltidningen.
- Attityderna till vem som ska ha inflytande över rovdjursförvaltningen är stabila över tid. Naturvårdsverket och länsstyrelserna har fortsatt högt förtroende medan vi kan se en viss minskning i stöd för naturvårdsorganisationerna.
- Undersökningen visar att en stor majoritet nationellt sett anser att det är mest acceptabelt att begränsa rovdjurens antal och utbredning med hjälp av jakt om rovdjur har sökt sig in i tätbefolkade områden (82 %), eller för att minska risken att rovdjuren tar tamdjur (70 %).
- Över hälften (60 %) av de tillfrågade på riksnivå tycker att det är acceptabelt att reglera antalet vargar med hjälp av jakt.

Inledning

De svenska rovdjurspopulationerna växer och är idag de största någonsin i modern tid (Prop. 2012/13:191). Enligt propositionen ”En ny rovdjursförvaltning”, har Sveriges samtliga rovdjurspopulationer idag uppnått en gynnsam bevarandestatus i överensstämmelse med art- och habitatdirektivet. Det långsiktiga målet för rovdjursförvaltningen är att rovdjurspopulationerna ska behålla en gynnsam bevarandestatus enligt bestämda referensvärden för antal djur och utbredning. Samtidigt ska inte tamdjurshållningen försvåras avsevärt och socioekonomiska aspekter tas i beaktande. Den svenska rovdjursförvaltningen ska vara ekosystembaserad och adaptiv vilket innebär att rovdjuren inkluderas i ett samhälle med många olika värden, att förvaltningsåtgärder ska decentraliseras för att skapa delaktighet i beslut på regionala och lokala nivåer samt att kontinuerligt ta hänsyn till nya eller förändrade förhållanden.

De senaste inventeringarna visade att det finns cirka 370 vargar (Anonym, 2014A), cirka 1000 lodjur (Zetterberg, 2014), cirka 750 järv (Karlsson & Eklund, 2014) samt cirka 2800 björnar i Sverige (Anonym, 2014).

I takt med att antalet rovdjur ökar har fokus i debatten skiftat från renodlade bevarandefrågor till frågor rörande hur rovdjuren kan eller bör förvaltas. Idag balanserar förvaltningen mellan att behålla en god bevarandestatus av rovdjurspopulationerna samt att ta hänsyn till de människor som bor och verkar inom rovdjurens utbredningsområden. För att en långsiktig hållbar rovdjurspolitik ska kunna implementeras måste den också nå acceptans hos allmänheten. Det är därför viktigt att undersöka allmänhetens attityder i relaterade frågor för att möjliggöra och bidra med beslutsunderlag till formulering och utvärdering av politiska beslut.

Syftet med den här undersökningen är främst att undersöka svenska folkets attityder till de fyra stora rovdjuren – björn, järv, lodjur och varg, samt olika typer av förvaltningsåtgärder för att på så sätt bidra till arbetet med implementeringen av riksdagens och regeringens målsättningar för ”En hållbar rovdjurspolitik” (Prop. 2012/13:191) på regional och lokal nivå. Undersökningen utgör därför en viktig komponent i förvaltningen av Sveriges gemensamma naturresurser.

I den här rapporten undersöker vi främst:

- attityder till de fyra stora rovdjuren björn, järv, lo och varg
- attityder till rovdjurspolicy samt,
- attityder till förvaltning och förvaltningsåtgärder

I den här rapporten redovisas ett urval av frågor från undersökningen. Av utrymmesskäl kan svarsalternativ ha slagits samman. Frågeställningar inklusive svarsalternativ redovisas i sin helhet i anslutning till varje redovisad fråga samt i bilaga. Attitydundersökningen har genomförts av forskare vid institutionen för Statsvetenskap, Umeå universitet och vid institutionen för Vilt, fisk och miljö, SLU som en del i projektet Hållbar landsbygdsutveckling på vems villkor? och har finansierats av Formas och FOMA Vilt.

Undersökningen återupprepar vissa frågeställningar som ställts i tidigare undersökningar genomförda 2004 och respektive 2009.

Genomförande

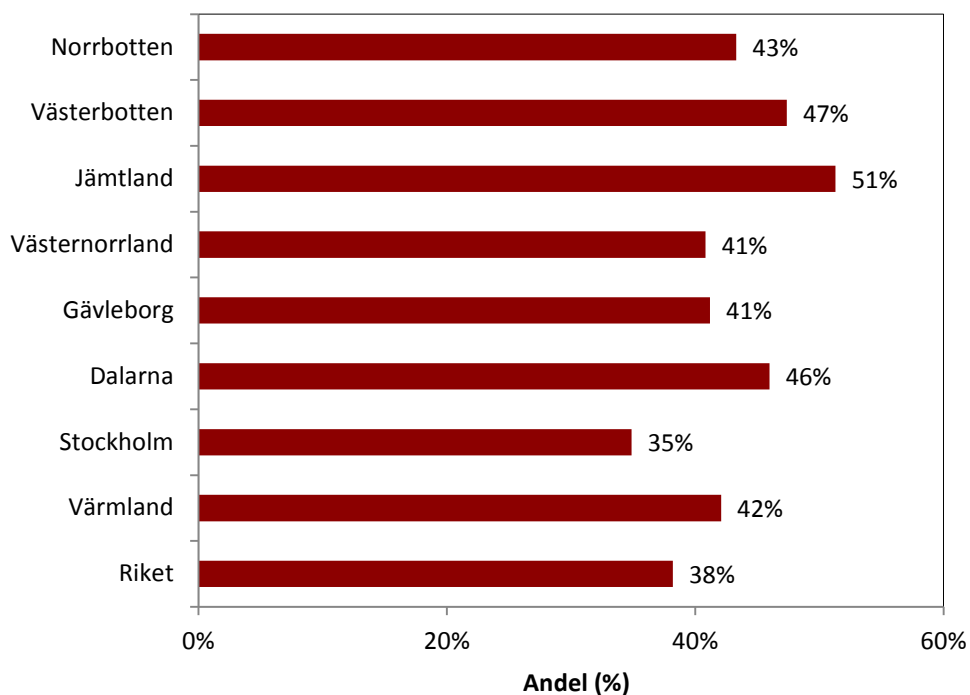
Under perioden 14 mars – 21 juni kontaktades de 17717 slumpvis (OSU; Skatteverket SPAR, 171 94 Solna) utvalda respondenterna upp till fyra gånger (förvarningskort, första utskick med undersökningsformulär och svarskuvert, kombinerad tack och påminnelse samt ett andra utskick med undersökningsformulär och svarskuvert), varav 17517 kunde nås med post.

Attitydundersökningen skickades ut till 1067 personer i hela landet i åldern 16-65 år. Undersökningen skickades också till 150 personer i 111 kommuner, totalt 16650 personer i åldern 16-65 år i åtta län; 2250 i Västerbotten, 2250 i Dalarna, 1500 i Gävleborg, 1200 i Jämtland, 2100 i Norrbotten, 1050 i Västernorrland, 3900 i Stockholm och 2400 i Värmland. Urvalet baserar sig förutom när det gäller Stockholm på att länen hyser en stor andel av de svenska rovdjursstammarna.

I respektive län inkluderades samtliga kommuner i urvalet. Syftet med urvalet är att försöka fånga upp tänkbara skillnader i attityder till förekomst och förvaltningsåtgärder av rovdjur genom ett nationellt, regionalt och lokalt urval.

För att kunna jämföra länsvis, har respondenterna i kommunerna viktats proportionerligt i förhållande till folkmängd. Av det nationella urvalet svarade 38 % av de tillfrågade. På länsnivå var svarsfrekvensen i genomsnitt 42 %. Det är en lägre svarsfrekvens jämfört med tidigare undersökningar, 2004 respektive 2009, där i genomsnitt 66 % och 50 % besvarade undersökningen. Svarsfrekvensen på riks-, respektive på länsnivå är i en internationell jämförelse acceptabel. Det är främst i vissa kommuner i Stockholm där svarsfrekvensen är låg, vilket också bör beaktas vid tolkningen av våra resultat. Asterisk * markerar att förändring är statistiskt säkerställd.

Figur 1. Riks- och länsöversikt för svarsfrekvenser.

Attityder till rovdjur

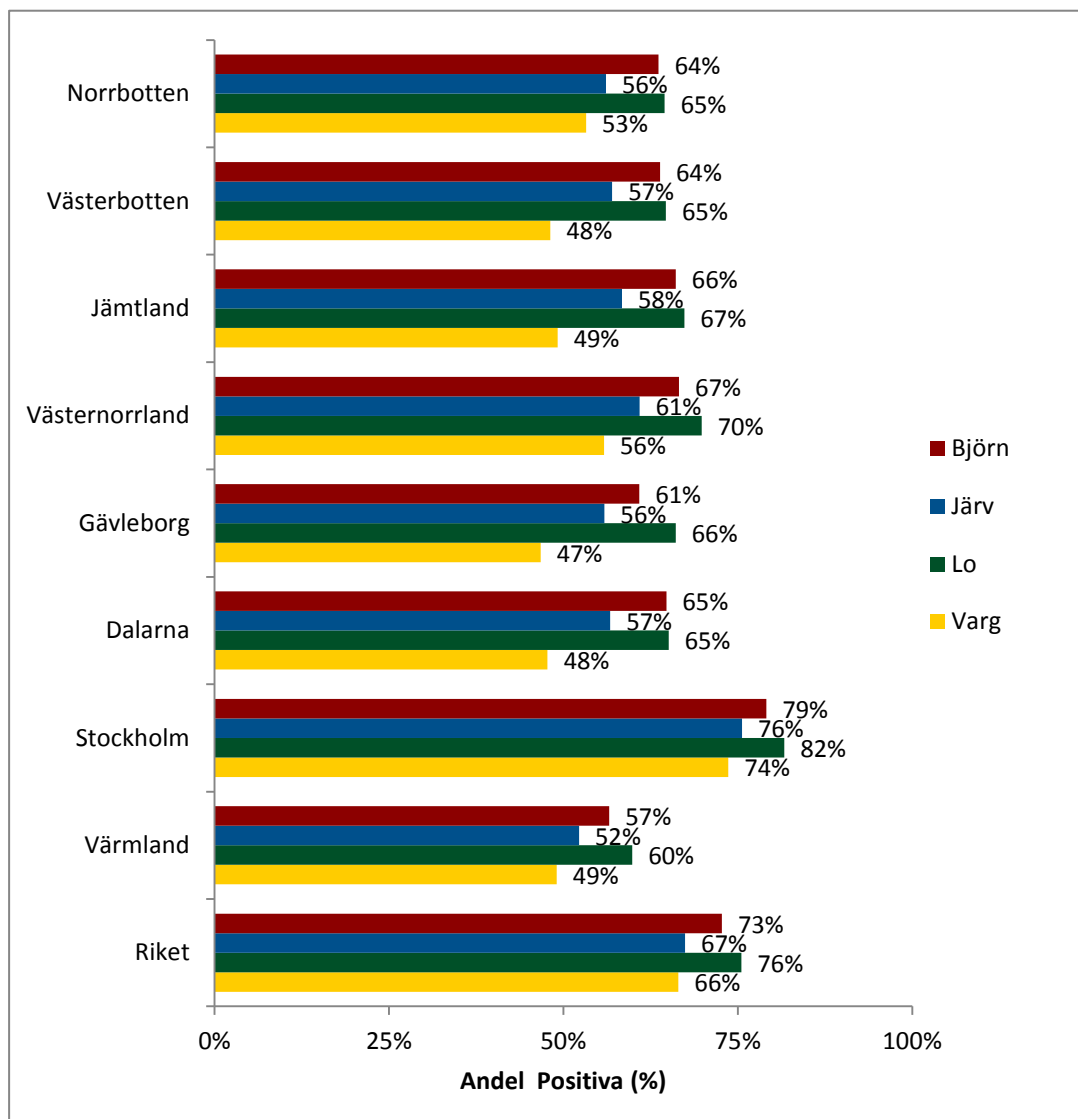
Acceptans för rovdjur i Sverige

De växande rovdjurspopulationerna har lett till att motsättningarna kring rovdjuren, rovdjurspolicy och rovdjursförvaltningen ökat. Det finns starka intressekonflikter som ofta hörs och syns i debatten kring rovdjurens vara eller inte vara. Vargen är oftast den mest kontroversiella arten. I redovisningen har vi slagit samman svarsalternativen tycker om och tycker mycket om att de finns. Att vargen är kontroversiell framgår även i vår undersökning. Såväl på riks- som på länsnivå är vargen det minst populära rovdjuret (Figur 2). Lodjuret är det mest populära rovdjuret följt av björn och järv. Stödet för samtliga rovdjur är betydligt högre i Stockholms län jämfört med i de övriga länen. Det finns således en tydlig skillnad i acceptans för rovdjur mellan Stockholms län jämfört med i de län som idag hyser en stor andel av våra rovdjur. Även om stödet för de olika rovdjuren varierar accepterar en majoritet av respondenterna på riksnivå samtliga rovdjur. Det gäller, bortsett från varg, även i de undersökta länen.

G1: Vad tycker du om att björn, järv, lo och varg finns i Sverige?

- Ogillar starkt att de finns i Sverige
- Ogillar
- Neutral
- Tycker om
- Tycker mycket om att de finns

Figur 2. Riks- och länsöversikt för attityder till rovdjur 2014.

Attityder till varg över tid

Sammantaget visar undersökningen att en majoritet (66 %) av svenskarna tycker om att ha varg i Sverige (Figur 3). Som figuren visar är det färre, 74 % respektive 71 %, som anger att de tycker om att ha varg i Sverige över tid. Förändringen är inte statistiskt säkerställd vilket tyder på relativt stabila attityder på riksnivå.

G1: varg: Vad tycker du om att varg finns i Sverige?

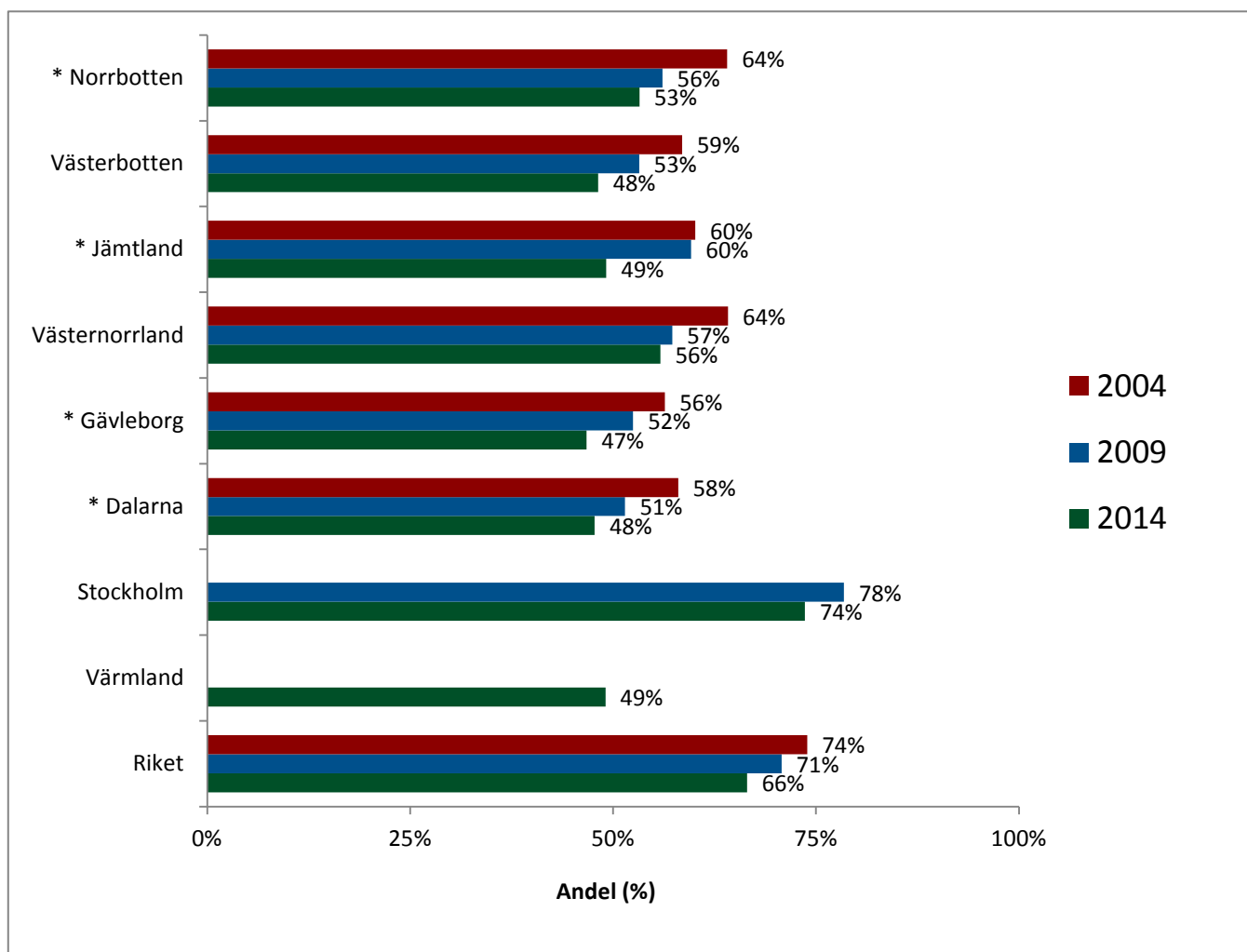
- Ogillar starkt att de finns i Sverige
- Ogillar
- Neutral
- Tycker om
- Tycker mycket om att de finns

Det vi kan se är däremot en minskad acceptans för varg i Dalarna respektive Norrbotten, Jämtland och Gävleborg. Förändringen är statistiskt säkerställd. I dessa län kan vi se att acceptansen minskat från cirka 60 % eller mer till cirka 50 % eller lägre.

Mest positiva till varg är invånarna i Stockholms län (74 %). Även under 2009 var stockholmarna mest positiva (78 %) till varg, länet inkluderades dock inte i 2004 års undersökning. Det är en tydligt högre acceptans för vargen i Stockholm jämfört med i rovdjurslänen.

När det gäller Värmland anger knappt hälften av befolkningen att de tycker om att det finns varg i Sverige. Det är första gången som Värmland inkluderas i den här undersökningen.

Figur 3. Riks- och länsöversikt för attityder till varg 2004, 2009 och 2014.

Attityder till björn över tid

Sammantaget visar undersökningen att en majoritet (73 %) av svenskarna tycker om att ha björn i Sverige (Figur 4).

Jämfört med tidigare undersökningar, 2004

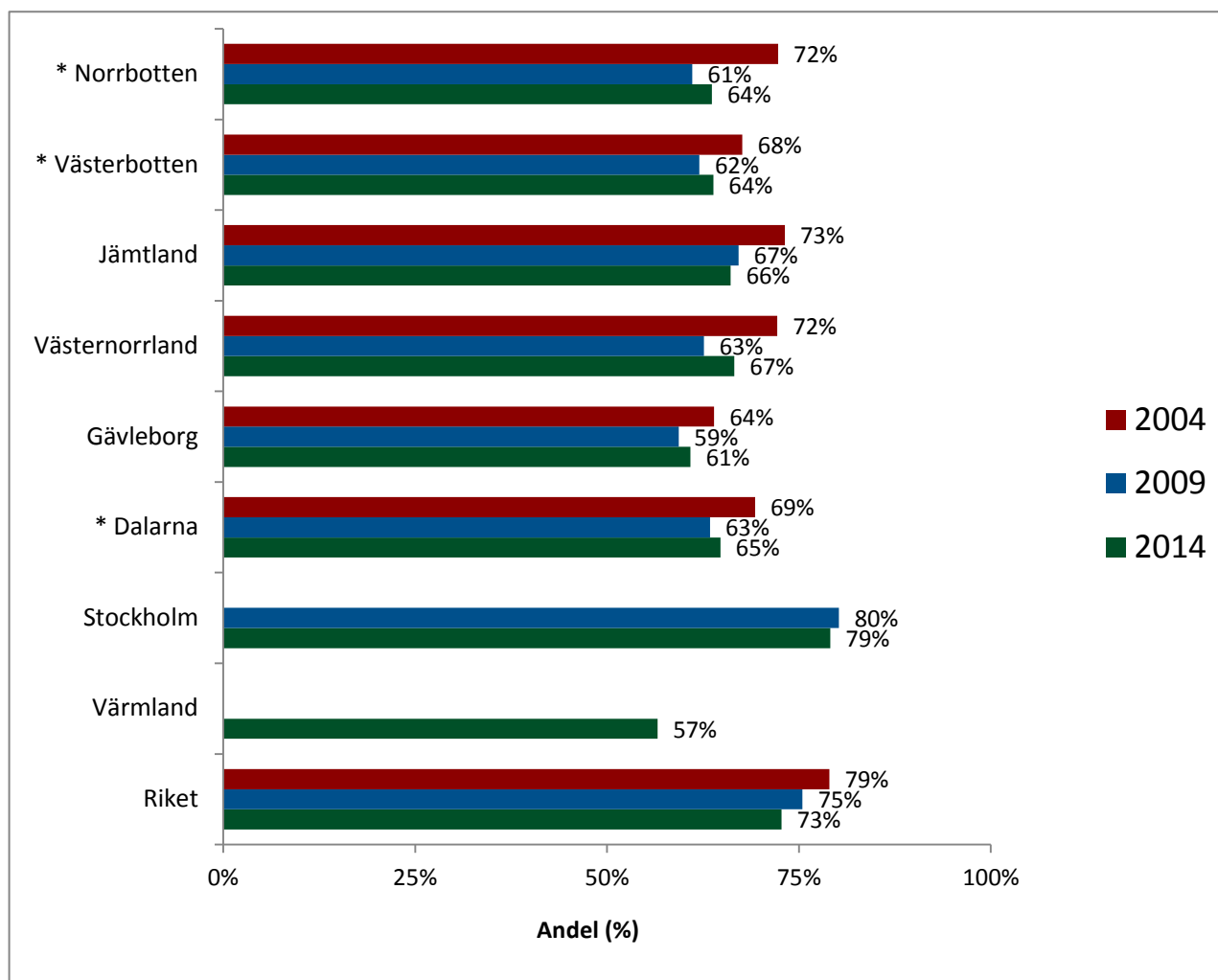
och 2009, är attityderna till björn stabila på riksnivå. Mest positiva till björn är invånarna i Stockholms län (79 %). Även under 2009 var invånarna i Stockholms län mest positiva till björn (80 %).

I de övriga länen är en majoritet av invånarna positiv till björn. Här kan vi dock se en statistiskt säkerställd minskning av acceptansen för björn mellan 2004 och 2009 års undersökningar gällande Norrbotten, Västerbotten och Dalarnas län. Även mellan 2004 och 2014 är minskningen statistiskt säkerställd för Norrbotten. I likhet med vargen finns en högre acceptans för björn i Stockholm jämfört med i rovdjurslänen.

G1: björn: Vad tycker du om att björn finns i Sverige?

- Ogillar starkt att de finns i Sverige
- Ogillar
- Neutral
- Tycker om
- Tycker mycket om att de finns

Figur 4. Riks- och länsöversikt för attityder till björn 2004, 2009 och 2014.

Närhet eller distans till varg och björn?

Begreppet NIMBY (Eng: *Not in my backyard*; ”inte på min bakgård”) brukar användas för att beskriva hur individer protesterar mot till exempel störande verksamhet i deras närhet som gruvetablering och vinkraft, trots att dessa individer är positivt inställda till verksamheten givet att den skulle bedrivas någon annanstans.

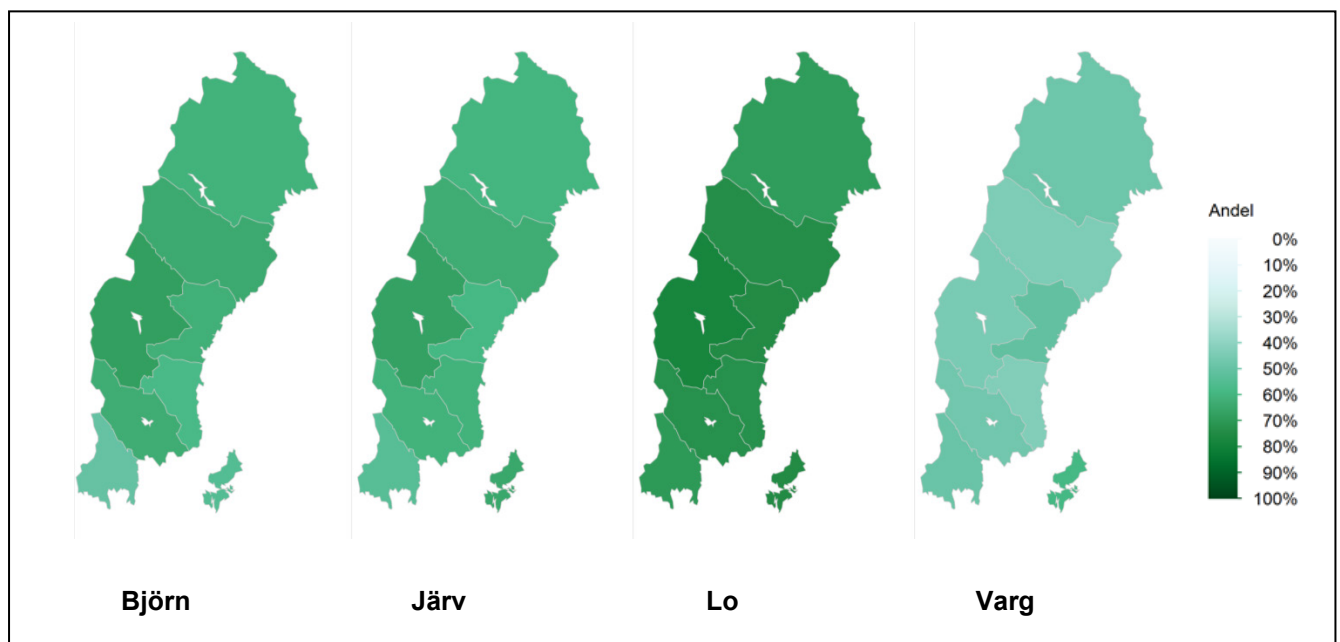
G2: Skulle du kunna acceptera att ha något av de stora rovdjuren i närheten där du bor?

- Nej, absolut inte
- Nej, helst inte
- Ja, kanske
- Ja, absolut
- Vet inte

NIMBY-fenomenet är högst relevant i rovdjursfrågan och det finns tydliga indikationer på att människor förvisso är positiva till rovdjuren, men inte vill ha rovdjuren i närheten av det område där de bor.

Vi ställde frågan om människor skulle kunna acceptera att ha något av de stora rovdjuren i sin närhet. Här har vi slagit ihop svarsalternativen ja, kanske och ja, absolut. Lodjur är genomgående den mest accepterade arten att ha i sin närhet följt av järv och björn. Varg är den minst accepterade arten i alla urvalsgrupper förutom i Stockholm och i det nationella urvalet, i dessa grupper ses istället björn som den minst accepterade arten att ha i sin närhet. Däremot är det färre som accepterar att bo i närheten av varg (Figur 5). Som kartan visar finns det ett likartat mönster i de flesta län. Ju mörkare grönt, desto högre acceptans av att ha respektive rovdjursart i sin närhet.

Figur 5. Acceptans för rovdjur i närheten av bostaden.

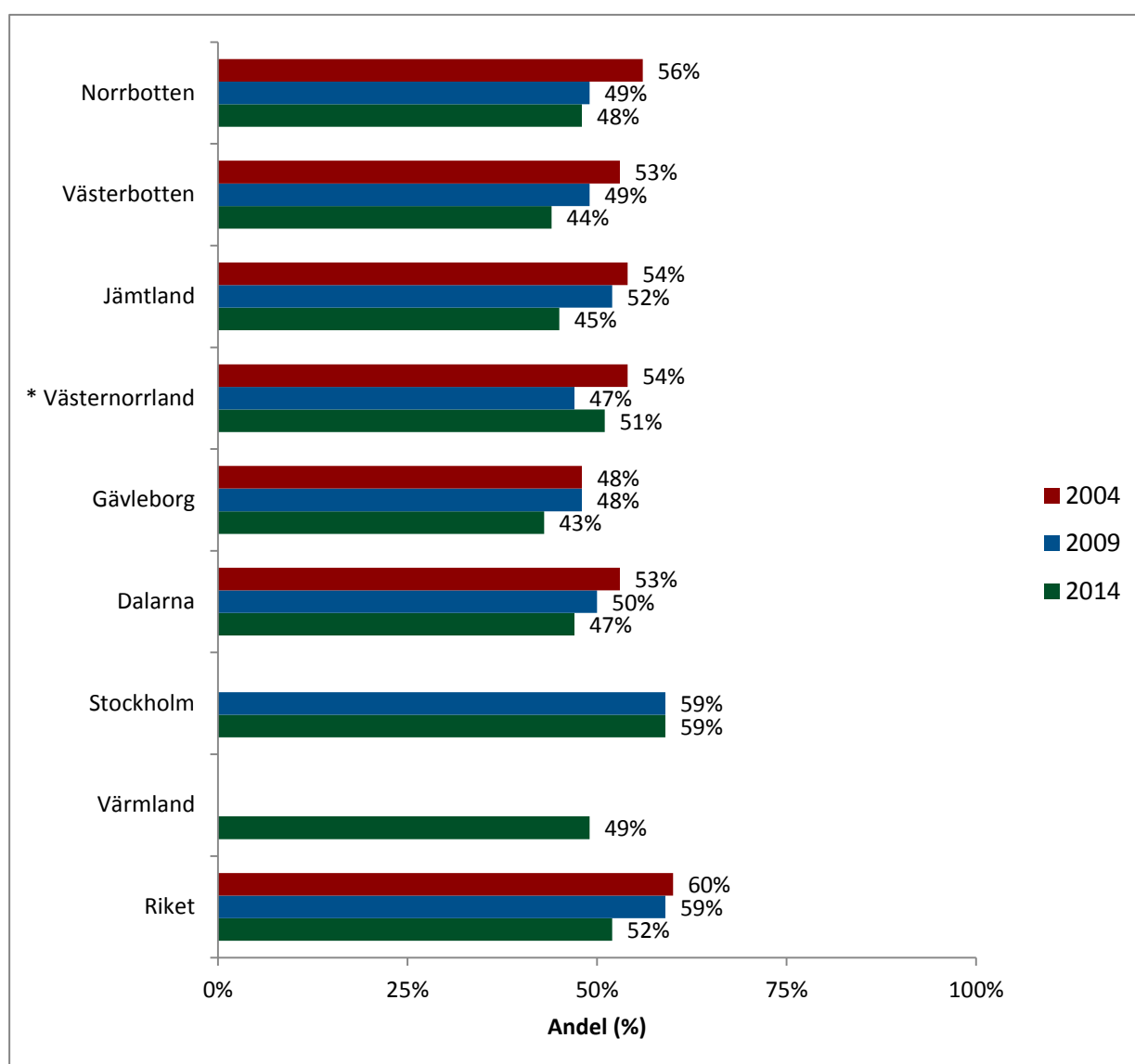

Acceptans över tid för varg i närheten av bostaden

Sett över tid visar vår undersökning att acceptansen för järv är stabil över tid medan attityderna till lo varierar mellan länen. Acceptansen tenderar till exempel att minska i Dalarna men öka i Gävleborg och i Västernorrland. När det gäller varg anger hälften (52 %) av svenskarna på riksnivå att de accepterar att ha varg (Figur 6) i sin närhet och på länsnivå ligger motsvarande siffra omkring 48 %.

På länsnivå är det, förutom i Västernorrland (51 %) och Stockholm (59 %), mindre än hälften som vill ha varg i sin närhet. Trenden pekar på lägre acceptans över tid men som figuren visar är det endast i Västernorrland som förändringen är statistiskt säkerställd. Det finns en generellt högre acceptans för att ha varg i sin närhet i Stockholm jämfört med i rovdjurslänen.

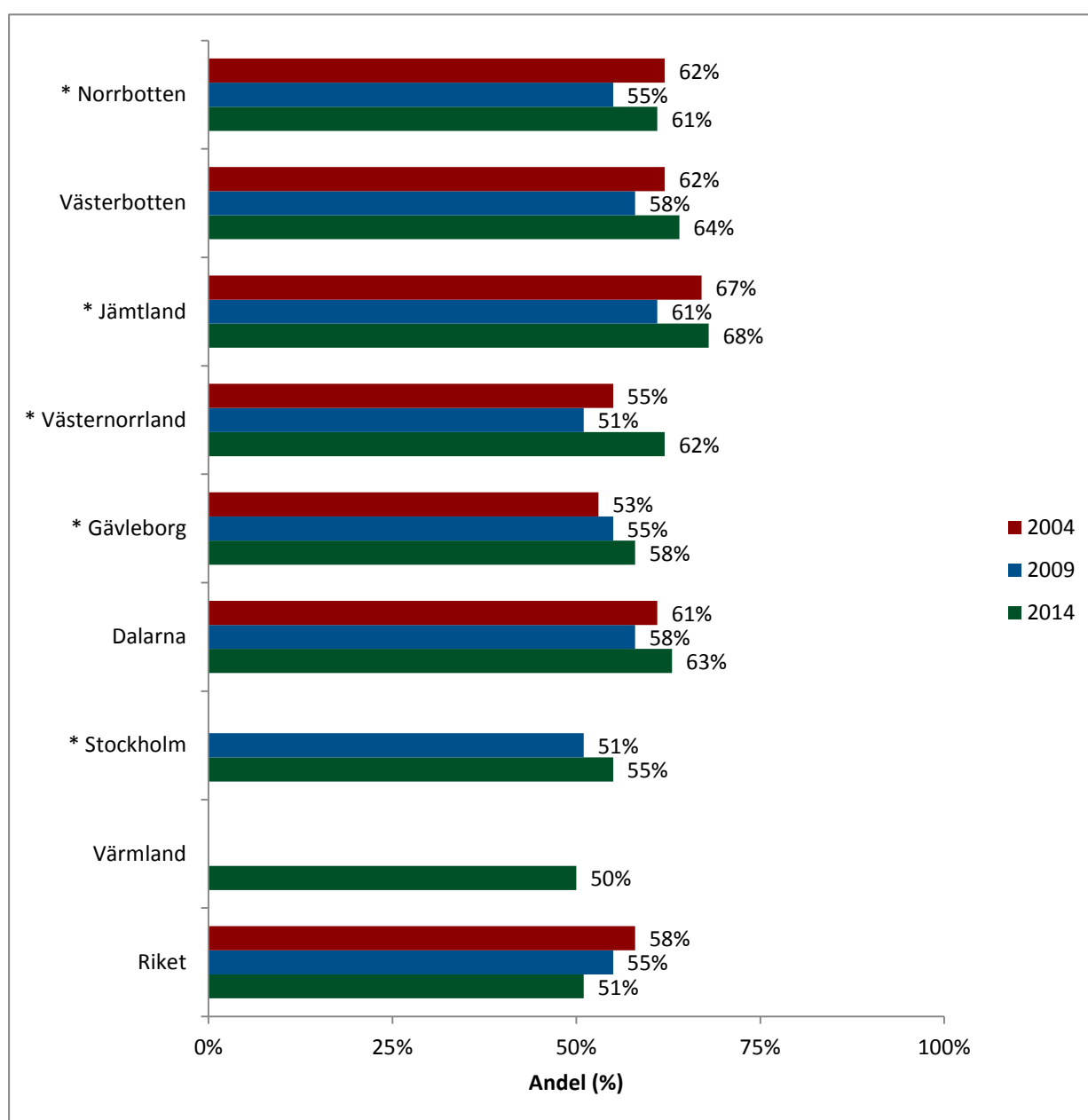
Figur 6. Acceptans för varg i närheten av bostaden.

Acceptans över tid för björn i närheten av bostaden

Sammantaget visar undersökningen att hälften (51 %) av svenskarna accepterar att ha björn i sin närhet, vilket är en viss minskning över tid (Figur 7). Mönstret är inte entydigt. I Norrbottens län ser vi till exempel en statistiskt säkerställd minskning för acceptansen av att ha björn i sin närhet mellan 2004 (64 %) och 2009 (55 %) men stödet tycks öka över tid. Ett liknande mönster finns i Jämtland, men även i Västernorrland och Gävleborg för hela perioden. Även i Stockholm ökar acceptansen över tid. Det är emellertid en något större acceptans i rovdjurslänen för att ha björn i sin närhet jämfört med i storstaden. Dvs det omvända förhållandet jämfört med varg.

Figur 7. Acceptans för björn i närheten av bostaden.

Rovdjurspolicy

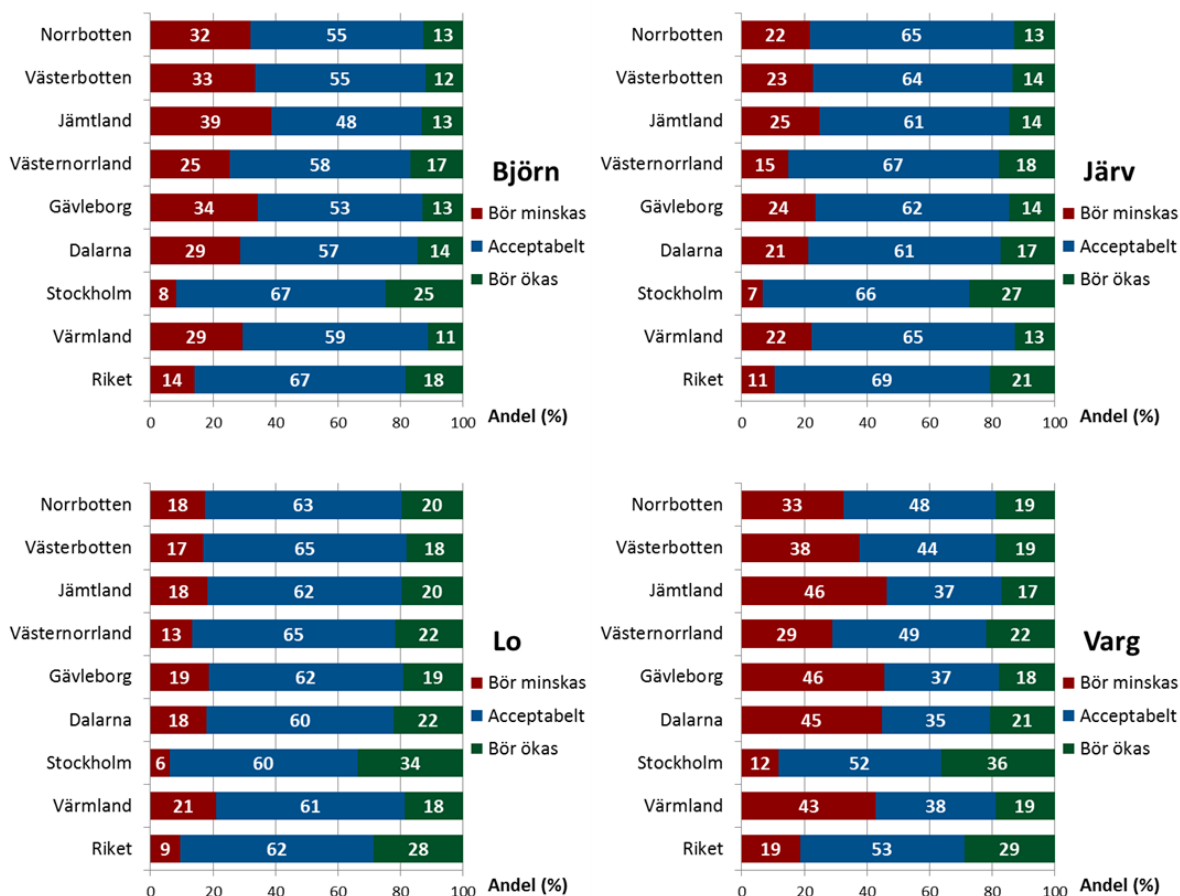
Attityder till rovdjurens antal

I december 2013 fastställde riksdagen en ny rovdjurspolicy i Sverige där referensvärden för björn, järv, lo och varg utgör en viktig komponent. Referensvärdena inbegriper antalsmål för de olika arterna. Som figur 8 visar är acceptansen för de nya målen för björn, järv och lo hög medan stödet för varg är betydligt lägre. Här har vi slagit samman svarsalternativen ska minskas mycket och ska minskas något samt alternativen ska ökas något och ska ökas mycket. I Jämtland, Gävleborg, Dalarna och Värmland är det mellan 43-46 % som anser att målen för varg bör minska något eller mycket medan det endast är 12 % av de boende i Stockholms län som är av samma åsikt. Lägst acceptans för de nya referensvärdena för varg och lodjur finns i Dalarna och för björn och järv i Jämtland. Skillnaderna vad gällande acceptans för de olika rovdjuren inom län är som störst för björn (48 % -67 %), följt av varg (35 % -52 %), järv (61 % -67 %) och lodjur (60 % -65 %). För varg och björn är det en tydligt högre acceptans för antalsmålen i Stockholm jämfört med i rovdjurslänen, medan det inte är så stor skillnad för acceptansen av lo och järv mellan dessa regioner.

G8. 2013 bestämde riksdagen hur många stora rovdjur vi ska ha i Sverige. Målen motsvarar 1100–1400 björnar, 700–1000 lodjur, 500–600 järvar och 170–270 vargar. Vad anser du om de beslutade målen för rovdjur (björn, järv, lo och varg) i Sverige?

- Ska minskas mycket
- Ska minskas något
- Acceptabelt
- Ska ökas något
- Ska ökas mycket

Figur 8. Riks- och länsöversikt för attityder till rovdjurens antal.

Information om rovdjuren

Eftersom en relativt liten del av befolkningen har direkt kontakt med rovdjur är den information som är synlig och tillgänglig för allmänheten av stor betydelse för människors attityder till rovdjur. Det påverkar i sin tur rovdjursdebatten genom att influera människors acceptans och tolerans för rovdjur.

För att undersöka och förstå olika sidor och svängningar i en debatt är det därför intressant att veta vilka informationskällor som människor oftast använder sig av. Undersökningen visar att en stor majoritet hämtar information om rovdjur från TV

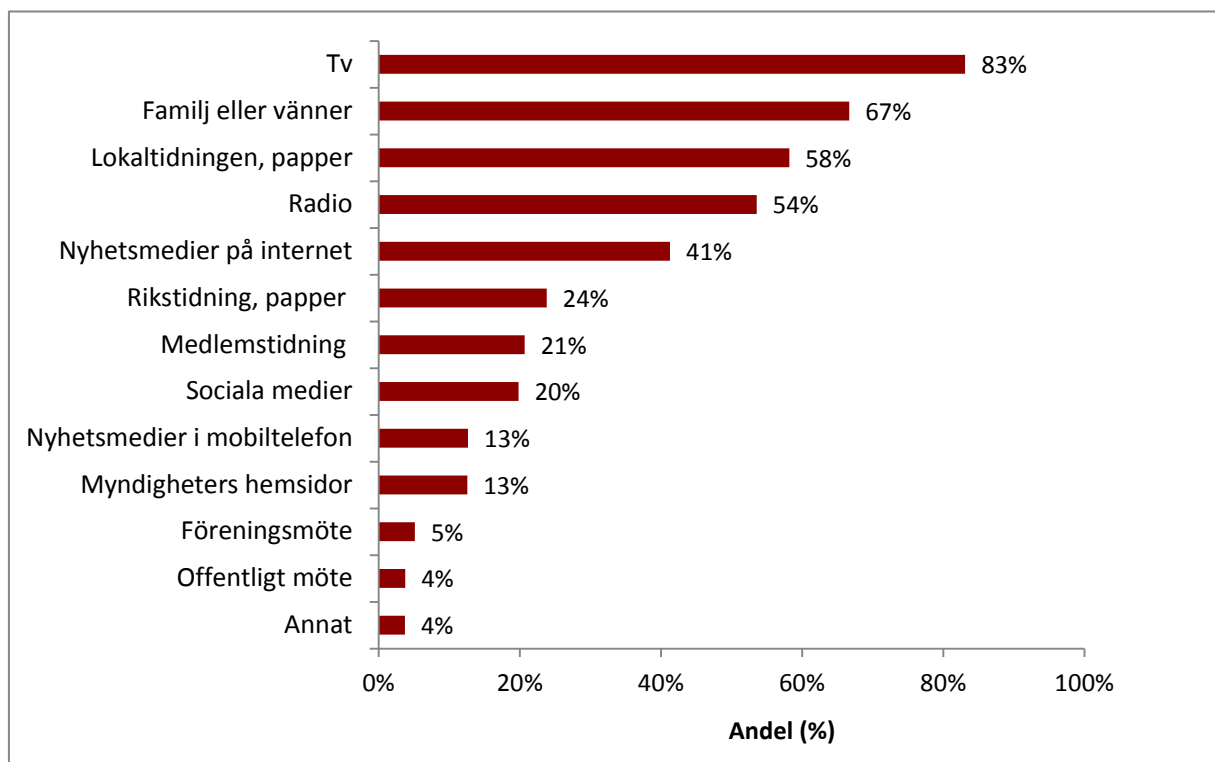
(83 %) (Figur 9). En stor del hämtar också information från Familj eller vänner (67 %) och strax över hälften anger Lokaltidningen (papper) och Radio. Nyhetsmedier på internet (41 %) är också en vanlig informationskälla. Cirka 20 % anger Rikstidning (papper), Sociala medier och Nyhetsmedier som källa till information. Möten är däremot inte en vanlig informationskälla gällande rovdjur för den svenska befolkningen.

Media (och lokala media) har därmed stor potential att påverka debatten, men här spelar även personliga kontakter en viktig roll. Offentliga möten, myndigheters hemsidor etc. är däremot inte en särskilt stor informationskälla. De viktigaste informationskällorna är med andra ord inte de mer specialiserade informationskanalerna utan de breda mediekanalerna.

G9. Nu vill vi veta hur du får information om rovdjur. Vi vill att du kryssar för de informationskällor som är viktiga för dig.

- Familj eller vänner
- Tv
- Radio
- Nyhetsmedier på internet
- Lokaltidningen, papper
- Rikstidning, papper
- Medlemstidning (ex. Sveriges Natur, Svensk jakt)
- Nyhetsmedier i mobiltelefon
- Sociala medier (ex. Facebook, Twitter)
- Myndigheternas hemsidor
- Offentligt möte
- Föreningsmöte
- Annat

Figur 9. Riksöversikt för informationskällor om rovdjur.

Förvaltning av rovdjur

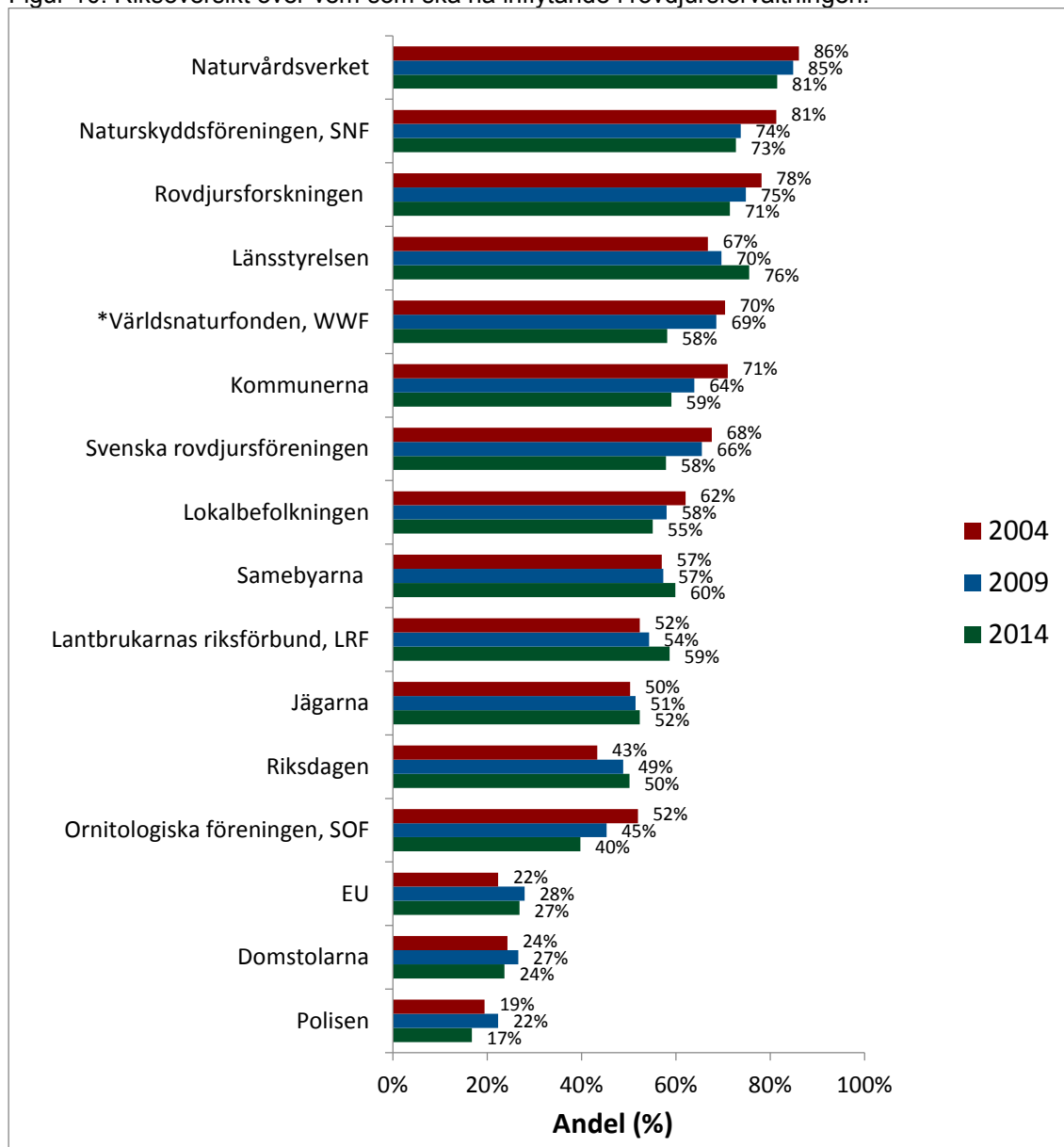
G17: Vem eller vilka tycker du ska få vara med och bestämma hur rovdjuren skall skötas?

Vem ska bestämma över rovdjuren?

Generellt sett är attityderna vad gäller vilka som ska få vara med och bestämma hur rovdjuren sköts stabila över tid (Figur 10). Undersökningen visar att en stor majoritet (81 %) liksom i tidigare undersökningar anser att Naturvårdsverket ska förvalta rovdjuren. Även länsstyrelsen har ett starkt stöd (76 %) medan olika intresseorganisationer och lokala nivåer ligger mellan 50 % -70 %.

Det lägsta stödet för att få vara med och bestämma hur rovdjuren ska skötas har Polisen, Domstolarna och EU med omkring 20 % stöd av den svenska befolkningen. Den enda statistiskt säkerställda skillnaden är ett minskat stöd för Världsnaturfonden, WWF från 2004 (70 %) till 2014 (58 %).

Figur 10. Riksöversikt över vem som ska ha inflytande i rovdjursförvaltningen.

Begränsa rovdjur genom jakt?

Undersökningen visar att en stor majoritet på riksnivå anser att det är mest acceptabelt att begränsa rovdjurens antal och utbredning med hjälp av jakt om rovdjur har sökt sig in i tätbefolkade områden (82 %), därefter för att minska risken för att rovdjur tar tamdjur (70 %) (Figur 11).

En minoritet (44 %) anger att det är acceptabelt att bedriva jakt på rovdjur om rovdjuren orsakar rädsla.

Knappt en tredjedel av befolkningen anser att jakten är en acceptabel metod för att begränsa antalet rovdjur om anledningen är att rovdjuren konkurrerar om det jaktbara viltet. Acceptansen varierar således beroende på vad som är motivet eller skälet till jakten.

G18: Nu ber vi dig ta ställning till när det är acceptabelt att jaga björn, järv, lo och varg. Instämmer du i eller tar du avstånd från följande påståenden? Är det acceptabelt att begränsa rovdjurens antal och utbredning med hjälp av jakt...

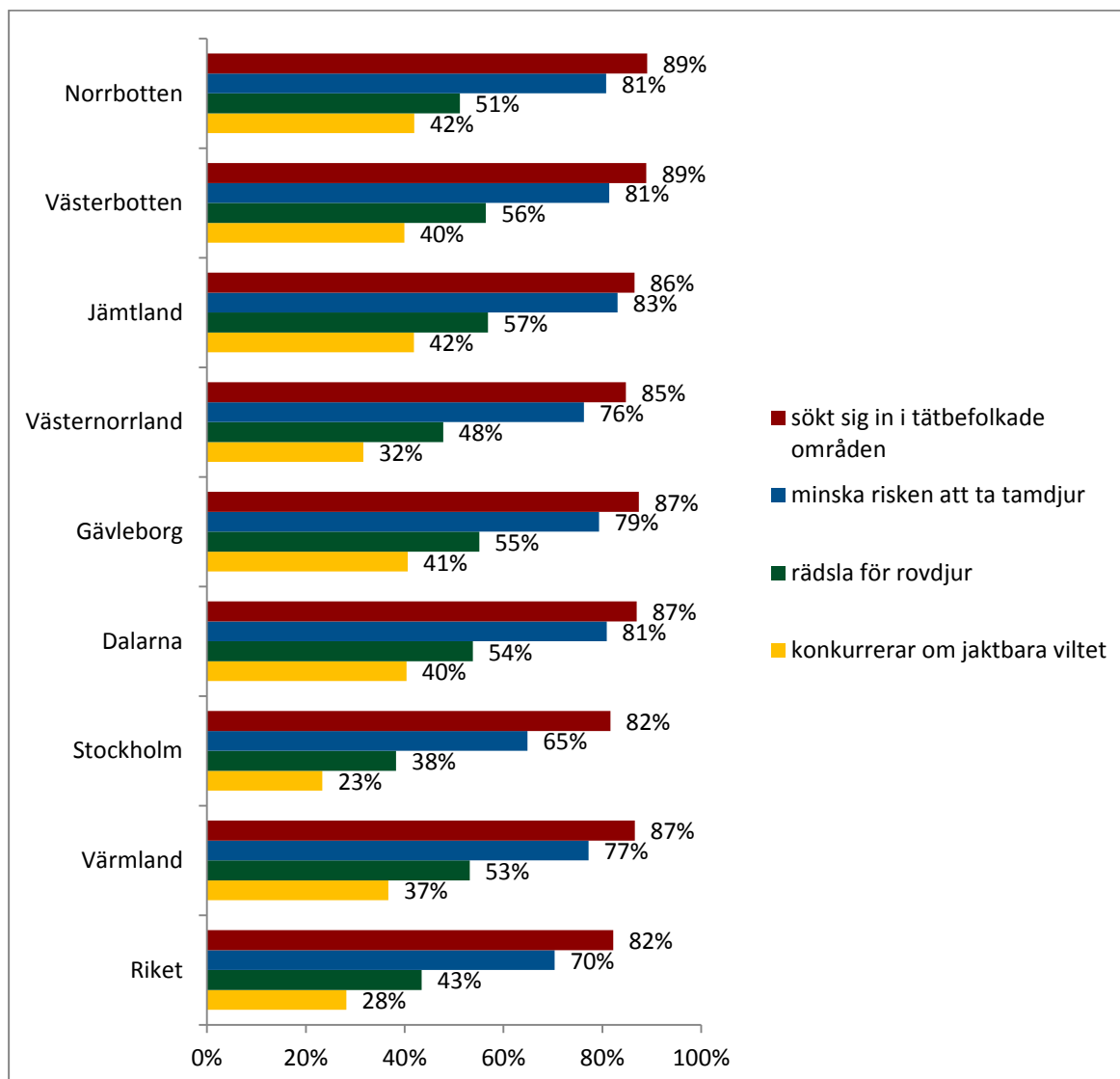
...om rovdjuren konkurrerar med människan om det jaktbara viltet?

...om man vill minska risken att rovdjuren tar tamdjur, t.ex. kor, får, ren?

...om människor är rädda för rovdjuren?

...om rovdjuren har sökt sig in i tätbefolkade områden?

Figur 11. Riks- och länsöversikt för när det är acceptabelt att begränsa rovdjur med jakt.

Åtgärder för att hantera problem

Det finns flera olika sätt att hantera rovdjur som orsakar problem. Alltifrån preventiva åtgärder som till exempel att sätta upp stängsel eller skrämman rovdjur, till åtgärder för att eliminera problemet genom att skjuta rovdjuret.

I vissa länder används också gift för att döda djur. Det är inte tillåtet i Sverige och har enligt undersökningen ett mycket lågt stöd.

Här inkluderar vi svarsalternativen instämmer delvis och instämmer helt. Som figur 12 visar finns en tydlig rangordning mellan de olika åtgärdsalternativen. Starkast stöd har de förebyggande åtgärder. I siffror rangordnas åtgärder i följande ordning, att sätta upp stängsel (90 %), märka rovdjur med sändare så att de kan övervakas (82 %), att skrämman rovdjur (79 %), att flytta rovdjur (69 %), att skjuta rovdjur (46 %), att ta ungarna från rovdjuret (13 %), och som väntat rankas alternativet att använda gift sist (6 %).

I frågorna rörande attityder till rovdjur och rovdjurspolicy finns en tydlig skillnad mellan Stockholms län och rovdjurslänen. Den är inte lika uttalad när det gäller förvaltningsåtgärder förutom när det gäller frågan om att skjuta rovdjur. Stödet för att skjuta så kallade problemdjur är betydligt större i de län där det finns höga tätheter av rovdjur medan det till exempel är lägre i Stockholms län.

Påstående G14: Det finns flera tänkbara sätt att ta hand om rovdjur som orsakar problem. Stödjer du att man för att minska problemen ...

...sätter upp stängsel för att hindra rovdjuret?

...skrämmer iväg rovdjur?

...flyttar rovdjur?

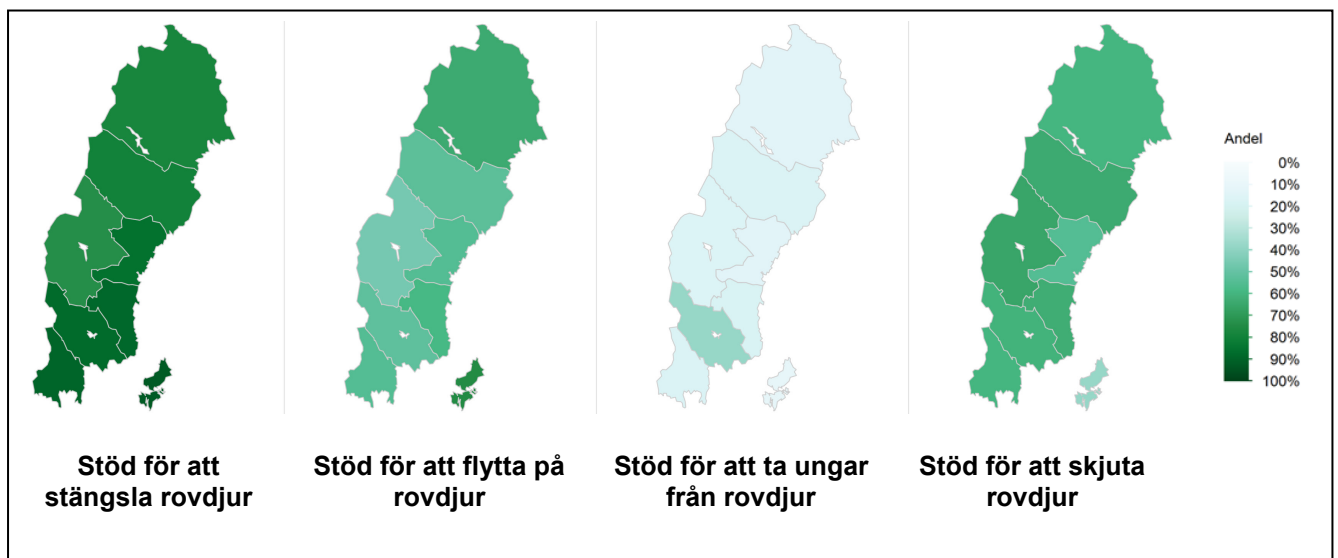
...märker rovdjur med sändare så att de kan övervakas?

...tar bort ungarna från rovdjuret?

...skjuter rovdjuret?

...använder gift för att döda rovdjur?

Figur 12. Stödet för olika förvaltningsåtgärder.

Jakt på varg?

Den jakt på varg som genomfördes 2010 och 2011 kantades av en rad olika konflikter på flera olika politiska nivåer, vilket medförde att jakten, vars syfte var att reglera antalet vargar i Sverige, slutligen stoppades.

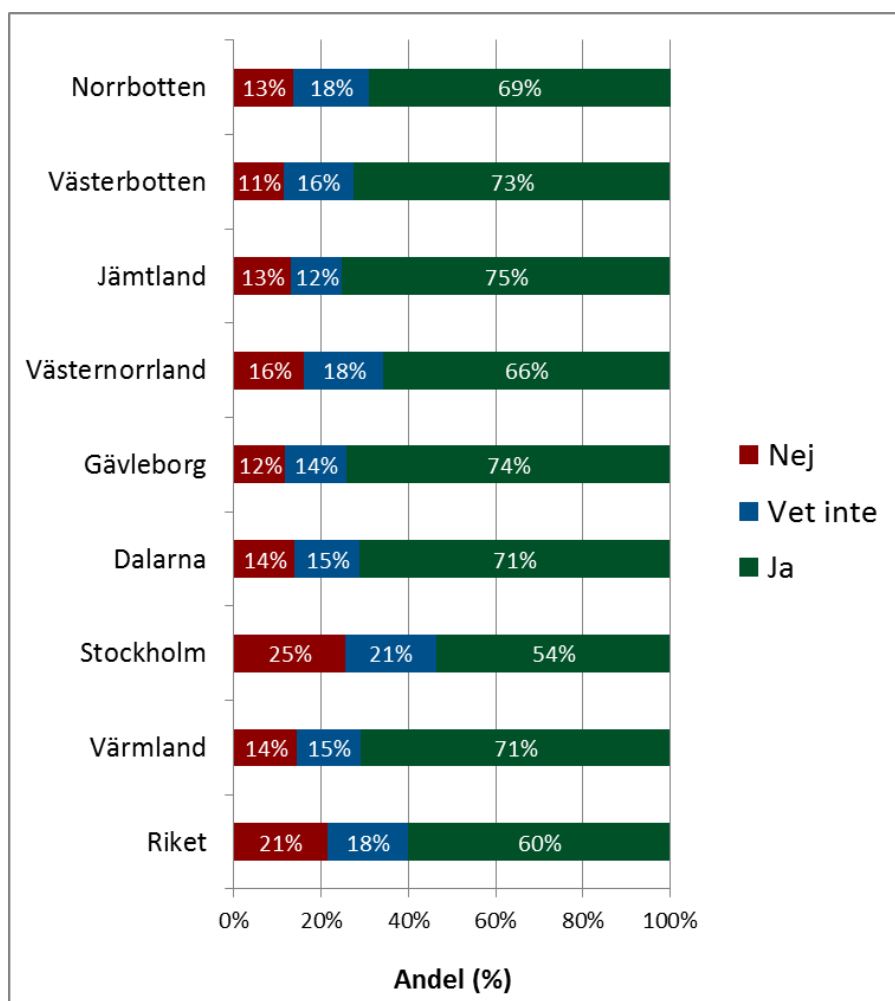
Påstående G19: Är det acceptabelt att man reglerar antalet vargar med hjälp av jakt?

- Ja
- Nej
- Vet inte

Som figur 13 visar är stödet för jakt på varg i syfte att reglera antalet vargar starkt. På riksnivå ligger stödet på 60 %, och på länsnivå ligger stödet omkring 70 % med högst stöd i Jämtland (75 %). Stockholm utmärker sig med lägst andel av befolkningen (54 %) som stödjer vargjakt för att begränsa rovdjurets antal. Det visar en tydlig skillnad i acceptans för vargjakt med högre acceptans i rovdjursområdet jämfört med i storstaden. Ungefär 20 % av befolkningen svarade ”vet inte”.

På riksnivå motsätter sig 21 % av svenskarna att vargen bör regleras med hjälp av jakt. När det gäller länsnivå är det mellan 11 % (Västerbotten) och 14 % (Värmland) som inte heller anser att det är ett acceptabelt sätt att reglera vargens antal. Det lägsta stödet för vargjakt finns i Stockholms län där en fjärdedel av befolkningen motsätter sig jakten.

Figur 13. Riks- och länsöversikt för attityder till jakt på varg.

Referenser

Anonym. (2014A). Varg i Skandinavien 2013-2014 – preliminär statusrapport. Viltskadecenter, Ekologiinstitutionen, Sveriges Lantbruksuniversitet.

Anonym. (2014B). 2013/2014 Rovdjursinventering Björn. Naturvårdsverket. [Tillgänglig 2014-06-25] <http://naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-8702-9.pdf?pid=13012>

Karlsson, J., & Eklund, A. (2014). Resultat från inventering av järv i Sverige vintern 2012/2013. Slutgiltig nationell sammanställning över länsstyrelsernas resultat från inventeringar av järv. Viltskadecenter, Ekologiinstitutionen, Sveriges Lantbruksuniversitet.

Prop. 2012/13:191. Regeringens proposition 2012/13:191. En hållbar rovdjurspolitik.

Zetterberg, A. (2014). Resultat från inventering av lodjur i Sverige vintern 2012/2013. Slutgiltig nationell sammanställning över länsstyrelsernas resultat från inventeringar av lodjur. Viltskadecenter, Ekologiinstitutionen, Sveriges Lantbruksuniversitet.

Appendix

G1. Vad tycker du om att björn, järv, lo och varg finns i Sverige?

(Andel som tycker om eller tycker mycket om att de finns. Asterisk * markerar att förändring sedan 2004 är statistiskt säkerställd).

Attityder till rovdjur 2014

	Björn (%)	Järv (%)	Lo (%)	Varg (%)
Riket	73	67	76	66
Värmland	57	52	60	49
Stockholm	79	76	82	74
Dalarna	65	57	65	48
Gävleborg	61	56	66	47
Västernorrland	67	61	70	56
Jämtland	66	58	67	49
Västerbotten	64	57	65	48
Norrbottn	64	56	65	53

Attityder till varg över tid

Andel (%)	2004	2009	2014
Riket	74	71	66
Värmland	NA	NA	49
Stockholm	NA	78	74
Dalarna	58	51 *	48 *
Gävleborg	56	52	47 *
Västernorrland	64	57	56
Jämtland	60	60	49 *
Västerbotten	59	53	48
Norrbottn	64	56	53 *

Attityder till björn över tid

Andel (%)	2004	2009	2014
Riket	79	75	73
Värmland	NA	NA	57
Stockholm	NA	80	79
Dalarna	69	63 *	65
Gävleborg	64	59	61
Västernorrland	72	63	67
Jämtland	73	67	66
Västerbotten	68	62 *	64
Norrbottn	72	61 *	64 *

G2. Skulle du kunna acceptera att ha något av de stora rovdjuren i närheten där du bor?

(Andel som säger 'Ja, kanske' eller 'Ja, absolut'. Asterisk * markerar att förändring sedan 2004 är statistiskt säkerställd).

Acceptans för rovdjur i närheten av bostaden 2014

	Björn (%)	Järv (%)	Lo (%)	Varg (%)
Riket	51	57	68	52
Värmland	50	54	70	49
Stockholm	55	65	75	59
Dalarna	63	61	73	47
Gävleborg	58	61	73	43
Västernorrland	62	59	75	51
Jämtland	68	67	78	45
Västerbotten	64	63	74	44
Norrbotten	61	60	69	48

Acceptans för varg i närheten av bostaden över tid

Andel (%)	2004	2009	2014
Riket	60	59	52
Värmland	NA	NA	49
Stockholm	NA	59	59
Dalarna	53	50	47
Gävleborg	48	48	43
Västernorrland	54	47 *	51
Jämtland	54	52	45
Västerbotten	53	49	44
Norrbotten	56	49	48

Acceptans för björn i närheten av bostaden över tid

Andel (%)	2004	2009	2014
Riket	58	55	51
Värmland	NA	NA	50
Stockholm	NA	51	55 *
Dalarna	61	58	63
Gävleborg	53	55	58 *
Västernorrland	55	51	62 *
Jämtland	67	61 *	68
Västerbotten	62	58	64
Norrbotten	62	55 *	61

G8. 2013 bestämde riksdagen hur många stora rovdjur vi ska ha i Sverige. Målen motsvarar 1100–1400 björnar, 700–1000 lodjur, 500–600 järvar och 170–270 vargar. Vad anser du om de beslutade målen för rovdjur i Sverige?

		Minskas (%)	Acceptabelt (%)	Ökas (%)
Björn	Riket	14	67	18
	Värmland	29	59	11
	Stockholm	8	67	25
	Dalarna	29	57	14
	Gävleborg	34	53	13
	Västernorrland	25	58	17
	Jämtland	39	48	13
	Västerbotten	33	55	12
	Norrbottn	32	55	13
Järv	Riket	11	69	20
	Värmland	22	65	13
	Stockholm	7	66	27
	Dalarna	21	61	17
	Gävleborg	24	62	14
	Västernorrland	15	67	18
	Jämtland	25	61	14
	Västerbotten	23	64	14
	Norrbottn	22	65	13
Lo	Riket	9	62	28
	Värmland	21	60	18
	Stockholm	6	60	34
	Dalarna	18	60	22
	Gävleborg	19	62	19
	Västernorrland	13	65	22
	Jämtland	18	62	20
	Västerbotten	17	65	18
	Norrbottn	17	63	20
Varg	Riket	19	53	29
	Värmland	43	38	19
	Stockholm	12	52	36
	Dalarna	45	35	21
	Gävleborg	46	37	18
	Västernorrland	29	49	22
	Jämtland	46	37	17
	Västerbotten	38	44	19
	Norrbottn	33	48	19

G9. Nu vill vi veta hur du får information om rovdjur. Vi vill att du kryssar för de informationskällor som är viktiga för dig.

	Andel (%)
Tv	83
Familj eller vänner	67
Lokaltidningen, papper	58
Radio	54
Nyhetsmedier på internet	41
Rikstidning, papper	24
Medlemstidning	21
Sociala medier	20
Nyhetsmedier i mobiltelefon	13
Myndigheters hemsidor	13
Föreningsmöte	5
Offentligt möte	4
Annat	4

G14. Det finns flera tänkbara sätt att ta hand om rovdjur som orsakar problem. Stödjer du att man för att minska problemen ...

(Andel som stödjer delvis eller stödjer helt).

Andel (%)	Riket	Värmland	Stockholm	Dalarna	Gävleborg	Västernorrland	Jämtland	Västerbotten	Norrbottn
sätter upp stängsel för att hindra rovdjuren?	90	90	93	88	89	86	74	80	78
skrämmar iväg rovdjur?	79	84	80	84	83	76	73	79	81
flyttar rovdjur?	69	55	75	52	59	55	46	53	64
märker rovdjur med sändare så att de kan övervakas?	82	75	86	73	75	80	75	78	80
tar bort ungarna från rovdjuren?	13	17	11	38	18	14	16	17	14
skjuter rovdjuret?	46	60	38	61	63	55	66	64	60
använder gift för att döda rovdjur?	6	7	7	6	9	4	7	8	7

G17. Vem eller vilka tycker du ska få vara med och bestämma hur rovdjuren skall skötas?

(Andel som instämmer delvis eller instämmer helt. Asterisk * markerar att förändring sedan 2004 är statistiskt säkerställd).

Andel (%)	2004	2009	2014
Domstolarna	24	27	24
EU	22	28	27
Jägarna	50	51	52
Kommunerna	71	64	59
Lantbrukarnas riksförbund, LRF	52	54	59
Lokalbefolkningen	62	58	55
Länsstyrelsen	67	70	76
Naturskyddsföreningen, SNF	81	74	73
Naturvårdsverket	86	85	81
Ornitologiska föreningen, SOF	52	45	40
Polisen	19	22	17
Riksdagen	43	49	50
Rovdjursforskningen	78	75	71
Samebyarna	57	57	60
Svenska rovdjursföreningen	68	66	58
Världsnaturfonden, WWF	70	69	58 *

G18. Nu ber vi dig ta ställning till när det är acceptabelt att jaga björn, järv, lo och varg. Instämmer du i eller tar du avstånd från följande påståenden? Är det acceptabelt att begränsa rovdjurens antal och utbredning med hjälp av jakt...

(Andel som instämmer delvis eller instämmer helt).

Andel (%)	Riket	Värmland	Stockholm	Dalarna	Gävleborg	Västernorrland	Jämtland	Västerbotten	Norrboten
om rovdjuren konkurrerar med människan om det jaktbara viltet?	28	37	23	40	41	32	42	40	42
om man vill minska risken att rovdjuren tar tamdjur, t.ex. kor, får, ren?	70	77	65	81	79	76	83	81	81
om människor är rädda för rovdjuren?	43	53	38	54	55	48	57	56	51
om rovdjuren har sökt sig in i tätbefolkade områden?	82	87	82	87	87	85	86	89	89

G19. Är det acceptabelt att man reglerar antalet vargar med hjälp av jakt?

	Nej (%)	Vet inte (%)	Ja (%)
Riket	21	18	60
Värmland	14	15	71
Stockholm	25	21	54
Dalarna	14	15	71
Gävleborg	12	14	74
Västernorrland	16	18	66
Jämtland	13	12	75
Västerbotten	11	16	73
Norrbotten	13	18	69